

Moesen wil uitgaven overheden tijdelang bevriezen

Is de federale begroting 2010-2011 een 'flutbegroting' die een gebrek aan moed en bestuurskracht toont? Of is het 'rustige vastheid': de best mogelijke begroting in een crisistijd? De Leuvense specialist openbare financiën, professor Wim Moesen, oordeelt. Genuanceerd maar scherp. En hij doet tegenvoorstellen.

VAN ONZE REDACTEUR
GUY TEGENBOS

BRUSSEL | Een federale begroting met een tekort van meer dan 20 miljard, kan daarover een positief woord worden gezegd? Professor Wim Moesen (KU Leuven), de specialist openbare financiën, hakt er niet meteen genadeloos op in.

1. De EU-criteria

'Het gaat om een crisisbegroting. De inkomsten zijn plots ingestort. Overal in Europa. De eerste vraag is: sporen de federale begrotingen 2010-2011 met de criteria die de Europese Unie hanteert? De EU laat toe in het rood te gaan omwille van de zogenaamde economische stabilisatoren: bij een crisis moeten de dalende inkomsten niet meteen gecompenseerd worden door te knippen in bijvoorbeeld de stijgende werkloosheidsuitgaven; zo niet zouden we meteen in een negatieve economische spiraal terecht komen. De uitgaven voor de financiële crisis mogen ook naar rode cijfers leiden, voor de EU. Ten derde, de 'Keynesiaanse uitgaven' - in het rood gaan voor maatregelen om de economie aan te zwengelen, de schroothelpen bijvoorbeeld - zijn door de EU voorbehouden aan landen met een goed budgettaire verleden, en daar horen we niet bij; zulke maatregelen zitten ook niet in de begrotingen. Volgens de EU-criteria is de begroting dus oké.'

2. Geloofwaardigheid

'De Ricardo-Barro-theorie leert evenwel dat in het rood gaan om de economie te ondersteunen, maar mag als er structurele maatregelen volgen die het evenwicht op termijn herstellen; die moeten bovendien geloofwaardig zijn, zo niet handelt de bevolking er niet naar; dan houdt ze de vinger op de knip en raakt de economie toch in een negatieve spiraal.'
'In die wurggreep zitten alle EU-landen. De geloofwaardigheid is overal nog onzeker. Ook in België. De spaarquote stijgt. Dat wijst op een gebrek aan vertrouwen.'
'Structurele ingrepen? Dan moeten we de maatregelen van dichtbij bekijken.'

3. Achterdeurmaatregelen

'Zitten er achterdeurmaatregelen in de begroting? Lepe trucs? Het *marineren* of opsmukken van cijfers komt - voor zover we nu kunnen zien, onder voorbehoud dus - niet massaal voor. Andere trucs als de *one shots* - de verkoop van gebouwen en zo - komen veel minder voor dan vroeger. Dat is dus geruststellend, maar onder voorbehoud.'

4. Voordeurmaatregelen: de inkomstzijde

'De zichtbare of voordeurmaatregelen lijken oké vanuit het perspectief openbare financiën. De banken een bijdrage laten betalen voor het risico dat zij lopen en dat de staat dekt, is verdedigbaar. De staat levert een dienst en rekent daarvoor kosten aan.'
'Daarnaast zijn er vooral zogenaamd groene belastingen. Ze bestraffen het gebruik van schadelijke producten. Dat is niet populair maar wel



oké. Klimaatmaatregelen zijn nodig. Over het laten betalen voor het openhouden van kerncentrales, is veel te zeggen maar vanuit het perspectief openbare financiën is dat verdedigbaar.'

5. Voordeurmaatregelen: de uitgavenzijde

'Hier blijf ik op mijn honger. Ik had gehoopt op structurele maatregelen die zorgen voor uitgavensanering op termijn en voor geloofwaardigheid. Maar ik zie ze nauwelijks. Dit punt is dus niet oké.'

6. Tobintaks

'Er was meer mogelijk aan de inkomstzijde. Bijvoorbeeld bij de banken. We moeten opnieuw durven denken aan een Tobintaks. Die bestaat officieel in ons land, maar wordt niet toegepast tot er een Europese invoering komt. Het is tijd daarvoor. De Tobintaks legt een belasting op aan de internationale transacties van grote hoeveelheden geld die eigenlijk geen economische meerwaarde creëren; ze halen hun winst uit het afschuimen van fiscale institutionele inefficiënties. Er gaat geen welvaart verloren als ze verminderen. De opbrengst van die Tobintaks moet naar de EU gaan, die dan op haar beurt de bijdrage van de lidstaten kan laten dalen.'

7. Rekeningvliegen

'Er is ook een aanvulling mogelijk op de groene maatregelen. Op kerosine, de brandstof van vliegtuigen, wordt geen taks geheven. Het is perfect doenbaar alle vliegtuigen die het Europees luchtruim overvliegen, te identificeren en hun brandstofverbruik nauwkeurig te schatten aan de hand van hun route, het vliegtuigtype, de lading en de snelheid. Ze laten betalen voor de luchtvervuiling die ze veroorzaken, is doenbaar; de luchtverkeersgeleiding rekent haar tarieven ook zo aan. Deze taks is vergelijkbaar met het rekeningrijden voor auto's. De opbrengst zou ook naar de EU gaan, zoals bij de Tobintaks.'

8. Reële vastheid

'Mijn kernpunt is dat ik de 'rustige vastheid' van premier Herman van Rompuy wil vervangen door 'reële vastheid'. Laat ons de totaaluitgaven van alle overheden, van federaal tot lokaal, een aantal jaren vasthouden, bevriezen, op een aanpassing aan de inflatie na. Dat is de eenvoudigste en efficiëntste structurele ingreep in de uitgaven. Dan moeten overheden intern zoeken naar overbodige uitgaven. Mogelijke nadelige effecten zijn ook op te vangen door het volgende punt.'

9. Performante diensten

'De belangrijkste structurele maatregel die men moet nemen, is de verhoging van de effectiviteit en de efficiëntie van de federale openbare diensten. Die zijn benedenmaats. Dat is schadelijk voor onze concurrentiepositie.
De Oeso-rapporteurs die drie jaar geleden het verslag schreven over de openbare diensten in België, spreken er nog van. Overheidsdiensten die zo gepolijst zijn, hadden ze nog nooit gezien.
Performantie opdrijven is geen kwestie van geld, maar van cultuur, bedrijfscultuur en politieke cultuur. Ambtenaren zouden fier moeten worden dat ze ambtenaar zijn en gedreven moeten zijn de burger waarvoor zijn belastinggeld te leveren. *Value for money*.'